

ESG je nástroj na získanie investorov a zákazníkov

www.trend.sk; 23/06/2023; Kamila Oláhová

Počet kampaní, prostredníctvom ktorých sa spoločnosti snažia dokázať svoj prínos pre okolie, neustále rastie. Senior facility manažérka pre spoločnosť CTP Jana Hoffmanová však upozorňuje, že nejde o prechodný trend, ale o dlhoročný vývoj v oblasti podnikania. Firmy, ktoré ho podcenia, môžu stratiť zákazníkov alebo si obmedziť prístup k novým možnostiam financovania. Verejnosť a finančné inštitúcie totiž čoraz viac podporujú udržateľný biznis.

V súčasnosti sa veľa hovorí o ESG podnikaní. Ide o dočasný trend?

Určite nie. Vo svete sa téma etického podnikania skloňuje minimálne od prelomu miléníí. Už v roku 2001 vznikol finančný nástroj FTSE4 Good Index Series, ktorý britským penzijným fondom ponúkal možnosť zohľadniť sociálne, etické a environmentálne faktory. Samotný pojem ESG (environmental, social, governance) prvýkrát použili v roku 2006 v reporte OSN na tému princípov udržateľného investovania. ESG je téma, ktorá pomáha firmám pri súčasnom fungovaní, napríklad pri rozhodovaní o celkovej stratégii, o tom, pre aké investície sa rozhodnúť alebo aké produkty ponúkať. Spolu so zvyšujúcim sa záujmom verejnosti a s pevnejším legislatívnym rámcom si to mnohé spoločnosti začínajú uvedomovať, preto verím, že zmena postupne príde a bude trvalá.

Ak nie, prečo by jej mali podnikatelia venovať pozornosť?

Pretože ich postoj k tomuto fenoménu môže ich podnikanie značne ovplyvniť. Malí aj veľkí investori čím ďalej, tým viac vnímajú problémy ako klimatickú zmenu, úbytok vody, hromadenie odpadu v prírode, neférový prístup k pracovníkom, nedostatok transparentnosti, korupciu a podobne a zároveň si uvedomujú že práve oni môžu podporou zodpovedných podnikov prispieť k riešeniu týchto problémov. Takisto rastie tlak zo strany odberateľov, spotrebiteľov a, samozrejme, regulátorov.

Ide vôbec o merateľnú oblasť?

Myslím si, že áno. Podľa novej európskej smernice o vykazovaní udržateľnosti podniku (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), ktorá vstúpila do platnosti 5. januára 2023 a definuje požiadavky na vykazovanie o udržateľnosti a na kvalitu poskytovaných informácií tak, aby boli spoľahlivé, overiteľné a hlavne porovnateľné.

Ako im môže pomôcť v podnikaní?

Všeobecne sa predpokladá, že podniky, ktoré prijímajú normy ESG, majú tendenciu byť svedomitejšie, menej riskujú a následne sú s väčšou pravdepodobnosťou úspešnejšie vo svojich dlhodobých komerčných cieľoch. Tradiční investori sa čoraz viac zaujímajú o rámec ESG a mnohí začali používať jeho kritériá na hodnotenie rizika v procese investičného rozhodovania.

Čo môžu na druhej strane pre zlý ESG rating stratiť?

Podnik, ktorý si neosvojí hodnoty ESG, určite časom stratí tých zákazníkov, ktorí citlivo vnímajú potrebu udržateľnosti a ktorých bude zaujímať, ako sa k týmto otázkam stavia. To bude mať následne negatívny dosah na jeho rast aj profitabilitu. Z rovnakého dôvodu môže stratiť dôveru investorov a bankových inštitúcií, pretože ho vyhodnotia ako rizikový.

Pomáha zavádzanie princípov ESG aj malým a stredným podnikom alebo je vhodné len pre veľké firmy?

Malé a stredné podniky vytvárajú viac než polovicu európskeho HDP. Zároveň tvoria 99 percent všetkých firiem v Európskej únii. Podľa prieskumu, ktorý Milánska univerzita zrealizovala v rokoch 2020 až 2022 medzi tisíckou malých a stredných podnikov v Európe, vzrástol počet tých, ktoré adaptovali princípy ESG, zo štrnást na 26 percent a ďalších 28 percent to plánovalo urobiť v blízkej budúcnosti. Väčšina respondentov v prieskume uviedla, že zavedenie environmentálnej a sociálnej obchodnej stratégie viedlo k väčšej spokojnosti zákazníkov, lepšej povesti podniku, vyššej efektívnosti a dokonca k zvýšeniu podielu na trhu. Takže si myslím, že aj pre malý a stredný podnik je zavedenie princípov ESG vhodná cesta, samozrejme, v rámci jeho možností.

V minulosti sa veľa hovorilo o CSR. Nahradilo ho ESG alebo ide ešte stále o dôležitý aspekt podnikania?

CSR (corporate social responsibility, teda spoločenská zodpovednosť podnikov) bolo niečo ako predchodca ESG. Jeho najväčším nedostatkom bolo, že nebolo spojené s hlavnou činnosťou firmy, napríklad s jej internými pravidlami a smernicami, a preto nebolo schopné vytvárať zmysluplné, systematické a dlhotrvajúce hodnoty. V praxi to znamenalo, že podniky svoje záväzky realizovali formou symbolických gest, ale chýbali im kvantifikovateľné a porovnateľné údaje na overenie ich výsledkov. Vo výsledku sa tak spoločnosť stala k takýmto iniciatívam dosť skeptickou. Zdroj: ROBO HUBAČ "Na Slovensku je téma ESG stále iba na začiatku," vysvetľuje Jana Hoffmanová zo spoločnosti CTP.

Dá sa povedať, že CSR aktivitám chýbal určitý systém?

Išlo o programy, ktoré boli naprieč podnikmi rozdielne. Išlo o širokú škálu aktivít, ktorá sa začínala filantropickými aktivitami a končila sa dobrovoľníctvom zamestnancov. Prehľad o týchto programoch v rámci podnikov bol potom často takmer nemožný. To sa zavedením princípov ESG zmenilo, pričom sa zmenil aj zmysel zavádzania týchto princípov. V minulosti bola základným argumentom pre akcionárov, prečo sa pripojiť k aktivitám v rámci CSR, úspora nákladov, napríklad nižšia spotreba energie. Dnes sa naratív úplne zmenil. ESG pôsobí ako strategická páka, ktorá poháňa nové príležitosti a zvyšuje výkonnosť.

Aké kroky by mali pri ich zavedení podniknúť?

Myslím, že celosvetovo už existuje dosť príkladov, ktorými sa dá inšpirovať. Asi záleží na každom jednom podniku, na mentálnom nastavení jeho vedenia aj na jeho finančných možnostiach, akým spôsobom začne ciele CSR, prípadne ESG, implementovať. Ja osobne by som bola radšej za menej ambiciózne ciele, ktoré sa však budú naplňať poctivo. Bombastické plány sa totiž môžu skončiť ako „greenwashing“, teda vyhláseniami, ktoré nebudú prakticky realizované.

Ako je to s ESG na Slovensku?

U nás je téma ESG stále iba na začiatku. Čo sa týka vykazovania ESG faktorov, tie upravuje predovšetkým zákon o účtovníctve, ktorý prevzal európsku smernicu o zverejňovaní nefinančných informácií. Tá určuje pravidlá pre podniky, ktoré sú subjektmi verejného záujmu. Ide napríklad o banky, poisťovne, spoločnosti, ktoré majú akcie a cenné papiere na burze, a takzvané veľké obchodné spoločnosti, ktoré musia povinne zostavovať takzvanú IFRS závierku a zároveň majú viac než 500 zamestnancov. Aj CTP je jednou z tých spoločností, ktoré už reportujú ESG faktory podľa európskych pravidiel. Na Slovensku to môže byť zhruba dvesto podnikov.

Darí sa im?

Je potrebné doplniť, že ESG sa venuje v zákone o účtovníctve iba jeden paragraf. Nie je tam presne povedané, čo a ako majú zverejňovať. Pri príprave by mali vychádzať z medzinárodne uznávaných štandardov vykazovania udržateľnosti, ale nie je to pre ne povinné. Spoločnosti, ktoré musia byť auditované, majú povinnosť zverejniť výročnú správu. V tej musia uviesť aj svoj vplyv na životné prostredie a na zamestnanosť. V praxi majú tieto výročné správy často iba pár strán a časť týkajúca sa faktorov ESG býva veľmi stručná. Na druhej strane, sú spoločnosti, ktoré si na jej obsahu dávajú záležať z vlastnej iniciatívy.

Ako ESG ovplyvnilo oblasť, v ktorej pôsobíte?

Z pozície facility manažérky, vidím kladný posun v myslení firmy smerom k trvalej udržateľnosti v tom, že aktivity, ktorých realizácia pred pár rokmi nebola možná, sú teraz vítané. Vidieť, že manažéri si čoraz viac uvedomujú spoločenskú zodpovednosť voči akcionárom, zamestnancom, ale aj okolitej komunite. Investície do zelených technológií, výsadby zelene, zelených striech a stien, zachytávanie dažďovej vody na polievanie, chov včiel a podobne sú prvou a verím, že nie poslednou lastovičkou ohlasujúcou nový trend.